

їх застосовувати у практичних ситуаціях. Ефективна система оцінювання знань студентів з професійної термінології важлива для визначення рівня їх підготовленості та вміння використовувати терміни в практиці.

Окремо зазначимо, що навчання термінології сприяє розвитку критичного мислення, оскільки студенти мають аналізувати, інтерпретувати та застосовувати інформацію в професійному контексті в усній і письмовій формах [2, с.8]. Завданням викладачів є створення умов, за яких студенти зможуть практикувати нові терміни в різноманітних професійних ситуаціях. Викладачі мають виступати не лише як джерела знань, але й як модератори дискусій, навчальних проектів, які сприяють розвитку критичного мислення та аналітичних здібностей студентів. Професійна термінологія має бути інтегрована в усі аспекти навчального процесу.

Важливо навчити студентів самостійно знаходити та аналізувати терміни і коректні відповідники у разі необхідності перекладу. Навчання професійної термінології має включати практичні вправи під час аудиторних занять і самостійної роботи, зокрема написання звітів, представлення презентацій, виконання проектних завдань або участь у дискусіях, що дозволяє студентам застосовувати отримані знання на практиці. Часто терміни з однієї галузі тісно пов'язані з іншими. Включення міждисциплінарних тем може допомогти студентам краще зрозуміти терміни та їхнє використання. Вивчення термінології в курсі мовних дисциплін повинно взаємодіяти з іншими предметами, спеціалізованими дисциплінами, що дозволить створити цілісну картину знань у студентів. Використання термінів із суміжних дисциплін дозволяє студентам розширити своє професійне мислення та інтегрувати знання з різних галузей. Таким чином, ефективне навчання термінології є необхідною умовою формування кваліфікованих фахівців, здатних ефективно працювати у професійному середовищі.

Література

1. Авраменко, В. (2022). Термінологічна компетентність як компонент мовно-професійної культури фахівців економічного профілю. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету, (2), 7-14.
2. Ємельянова, Є. С. Особливості формування комплексу завдань для вивчення фахової термінології/Ємельянова ЄС. Сучасна україністика: наукові парадигми мови, історії, філософії: зб. статей V Міжнародної наукової конференції, 7-8.
3. Ємельянова, Є. С. (2014). Слова-композиції в українській сільськогосподарській термінології. Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Філологічна, (44), 94-96.
4. Yemeljanova, Y. (2012). Термінологіка як компонент комунікативної культури фахівців аграрної сфери. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія», 1(27), 17-18.

Супрун Іван Васильович

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варипасєв О.М.

Державний біотехнологічний університет

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ І КОМУНІКАЦІЯ: ВПЛИВ НА ПРОФЕСІЙНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ

У сучасному професійному світі технічні навички (IQ) вже не є єдиним критерієм успішності фахівця. Все більше досліджень підтверджують, що емоційний інтелект (EQ) має суттєвий вплив на професійний успіх, оскільки він визначає здатність людини не тільки розуміти і керувати своїми емоціями, а й ефективно взаємодіяти з іншими людьми. EQ відіграє вирішальну роль у побудові міжособистісних відносин і досягненні професійних цілей, зокрема, у сферах, які потребують активної комунікації, таких як управління, консалтинг, освіта.

Емоційний інтелект складається з кількох ключових компонентів: самосвідомість, саморегуляція, емпатія, соціальні навички та мотивація. Розвиток цих складових дозволяє не лише будувати ефективні взаємини з колегами, клієнтами чи партнерами, але й підтримувати високу особисту ефективність у роботі. Таким чином, емоційний інтелект стає необхідним елементом професійної компетентності, яка є особливо важливою для майбутніх фахівців.

Комунікація є ключовим елементом будь-якої професійної діяльності. Це не лише обмін інформацією, а й здатність розуміти емоції інших і ефективно на них реагувати. Люди з високим рівнем емоційного інтелекту здатні краще контролювати свої емоції, розуміти емоційні сигнали співрозмовників і будувати гармонійні відносини на основі взаєморозуміння та довіри. Вони можуть легше адаптуватися до змін у настрої або емоційному стані оточуючих, що сприяє успішнішій взаємодії в колективі та з клієнтами.

Самосвідомість — одна з найважливіших складових EQ — дозволяє людині краще розуміти власні емоції і те, як вони впливають на поведінку. Це знання допомагає уникати емоційних реакцій, що можуть зашкодити професійній взаємодії. Самоконтроль дозволяє ефективніше керувати емоціями, особливо в стресових або конфліктних ситуаціях, де важливо не допустити їх впливу на комунікацію.

Також, ключовою складовою ефективної комунікації є емпатія — здатність розуміти та співпереживати почуттям інших людей. Вона дозволяє краще інтерпретувати невербальні сигнали, тон голосу, міміку, що є критичними елементами у міжособистісній взаємодії. Люди з високим рівнем емпатії можуть швидше помітити зміни в настрої або ставленні свого співрозмовника і відповідно адаптувати свої комунікативні стратегії.

Розвинений емоційний інтелект безпосередньо впливає на професійну ефективність завдяки покращенню якості комунікації та міжособистісної взаємодії. У командній роботі EQ сприяє налагодженню довірливих стосунків, що дозволяє уникати конфліктів, а також покращує співпрацю між членами команди. Люди з високим рівнем EQ краще розуміють емоції своїх колег і можуть швидше вирішувати напружені ситуації, допомагаючи команді досягати спільних цілей.

Емоційний інтелект також є важливим інструментом лідерства. Лідери з високим EQ здатні ефективніше мотивувати своїх співробітників, підтримувати позитивний моральний клімат у колективі та швидше знаходити рішення під час криз. Вони розуміють потреби своїх підлеглих і здатні побудувати персоналізовані стратегії взаємодії з кожним членом команди. Це підвищує не лише ефективність команди, але й рівень залученості та задоволеності роботою кожного співробітника.

Один з найважливіших аспектів впливу EQ на професійну діяльність полягає у зниженні рівня стресу на робочому місці. Співробітники, які мають високий рівень емоційного інтелекту, легше адаптуються до змін, здатні зберігати спокій в складних ситуаціях і швидше знаходять конструктивні рішення під час конфліктів. Це дозволяє знижувати емоційне напруження в колективі та підтримувати здорову робочу атмосферу.

Розвиток емоційного інтелекту — це процес, який вимагає систематичної роботи над собою. Одним із найважливіших підходів є саморефлексія, яка дозволяє людині краще розуміти свої емоції, їхній вплив на поведінку і навчитися краще ними управляти. Регулярна практика саморефлексії допомагає виявляти моменти, коли емоції починають впливати на взаємодію з іншими людьми, і коригувати свою поведінку в таких ситуаціях.

Активне слухання — це ще одна важлива складова розвитку EQ. Воно допомагає не лише зосереджувати увагу на співрозмовнику, але й глибше розуміти його почуття та потреби. Також активне слухання сприяє покращенню комунікативних навичок, оскільки дозволяє точніше сприймати інформацію та відповідати відповідно до контексту.

Практика емпатії — це ще один спосіб підвищити рівень емоційного інтелекту. Поставивши себе на місце іншої людини, можна краще зрозуміти її точку зору, що сприяє налагодженню ефективнішої комунікації і вирішенню конфліктних ситуацій.

Крім того, розвиток емоційної саморегуляції, яка передбачає здатність контролювати власні емоції, допомагає зберігати професіоналізм навіть в стресових ситуаціях і забезпечує стабільність у комунікації з іншими людьми.

У майбутньому значення емоційного інтелекту у професійному середовищі лише зростатиме. Зміни на ринку праці вимагають від фахівців не лише технічних знань, а й вміння взаємодіяти з людьми, управляти командою і ефективно комунікувати в різних умовах. Емоційний інтелект стає критично важливим у професіях, які потребують постійної взаємодії з іншими людьми, таких як управління, консультування, робота в сфері послуг тощо.

Розвиток EQ допомагає фахівцям підвищувати свою професійну ефективність, покращувати міжособистісні відносини і знижувати рівень стресу на робочому місці. Для майбутніх фахівців EQ стане невід'ємною частиною професійної компетентності, яка дозволить їм бути не лише успішними в роботі, але й зберігати гармонійні стосунки з оточуючими.

Чернявська Аліна Григорівна
Науковий керівник – ст. викладач Кібенко Л.М.
Державний біотехнологічний університет

ЛАТИНЬ І ЮРИСПРУДЕНЦІЯ

З утворенням Римської імперії латинська мова поширилася на території Західної Європи і стала офіційною мовою держави. Упродовж Середньовіччя та Відродження і до 18 ст. вона використовувалася не тільки як писемна мова церкви, науки, філософії та літератури, а й як мова ділового та професійного спілкування духовенства, вчених, юристів, медиків, чиновників. До початку 18 ст. у більшості університетів Європи викладання велося латинською мовою. Нині латинська мова є офіційною мовою держави Ватикан. За латинською мовою зберігається статус міжнародної у галузі медицини, біології, філології, юриспруденції та серед католицького світу. Елементи латинської мови активно використовуються у лексиці виробництва, побуту, освіти, соціально-політичного та наукового життя. Особливе значення латинська мова має для юридичних наук. По-перше, правова термінологія значною мірою складається з латинських слів (юстиція, процес, прецедент, презумпція, адвокат, прокурор та ін.). По-друге, римське право, на базі якого сформувалося сучасне європейське право, розвивалося у мовному просторі латини. На фоні латинської лексики римського права склалися численні поняття різних галузей права, зокрема цивільного (аліменти, віндикація, експертиза, колегія, компенсація, плебісцит, прерогатива, ратифікація тощо). З іншого боку сама латинська мова розвивалася паралельно зі становленням римського права, що підтверджують писемні пам'ятки тих часів. У 450 до н. е. були укладені Закони XII таблиць — найдавніша пам'ятка римського законодавства. В архаїчний період розвитку (3—2 ст. до н. е.) були закладені основи римської юриспруденції. Збереглися фрагменти творів римських юристів того періоду: Гнея Флавія, Корнелія Сціпіона Назіки, Марка Юнія Брута, Гая Манілія, Муція Сцеволи та ін. Саме тоді формалізований легісакційний процес (*legis actio* — дія, встановлена законом) почав поступово замінюватися формулярним (*per formulas* — через формули), який більше сприяв фіксації латинських юридичних фразеологізмів. У класичний період розвитку латинської мови (1 ст. до н. е. — 1 ст. н. е.) відбувався розквіт не тільки римської літератури, а й юриспруденції та ораторського мистецтва. Епоха ранньої імперії виявилась дуже плідною для римської юриспруденції. Відбувається формування юридичних шкіл (Прокул, Сабін). Відома ціла плеяда славетних юристів: Цельс, Гай, Лабен, Капітон, Юліан, Помпоній та ін. До нас дійшов твір римського юриста II ст. Гаю «*institutiones*» (інституції), у якому закладено основні поняття римського цивільного права.

Підсумком багатовікового історичного розвитку юриспруденції стала знаменита кодифікація римського права візантійським імператором Юстиніаном. З епохи пізньої імперії (3—5 ст. н.е.) збереглися фрагменти творів Павла, Папініана, Ульпіана, Модестіна, кодекси